

SYMPOZJUM NAUKOWE NA TEMAT: „POLACY W AUSTRII”

W dniach 20 - 22 maja 1975 r. odbyło się w Krakowie pod patronatem przewodniczącego Rady Państwa PRL, prof. dra Henryka Jabłońskiego, sympozjum naukowe na temat: *Polacy w Austrii*. Sympozjum zorganizowane zostało przez Uniwersytet Jagielloński, Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” przy współudziale Związku Polaków „Strzecha” w Austrii, Towarzystwa Austriacko-Polskiego w Wiedniu oraz Towarzystwa Polsko-Austriackiego w Warszawie.

Uczestników sympozjum, zebranych w Auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego, powitał rektor UJ prof. dr Mieczysław Karaś, a następnie sekretarz generalny Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” mgr Wiesław Adamski, odczytał list od przewodniczącego Rady Państwa prof. dra Henryka Jabłońskiego z pozdrowieniami dla uczestników sympozjum. W dalszej części swego wystąpienia Wiesław Adamski przedstawił rolę Towarzystwa „Polonia” w stosunkach Polska — Polonia.

Przewodnictwo obrad objął prof. dr Józef Buszko (Uniwersytet Jagielloński, Kraków). Pierwszego dnia wygłoszono siedem referatów i komunikatów naukowych: doc. dr habil. Antoni Podraza (UJ) przedstawił *Związki kulturalne Polski i Austrii*; prof. dr Günther Wytrzens (Uniwersytet Wiedeński) omówił *Wiedeńskie życie kulturalne w niektórych pamiętnikach Polaków przebywających w stolicy Austrii*; prof. dr Josef Hamm, Kraków roku 1895 (rok powstania Związku Polaków „Strzecha” w Austrii — przyp. A.K.), *w oczach wiedeńczyka*; prof. dr Karol Estreicher (UJ) nakreślił *Wzajemne związki wiedeńskiej „Secesji” i krakowskiej „Sztuki”*; dr Bruno Kepnik (Towarzystwo Austriacko-Polskie, Wiedeń) mówił o *Polsko-austriackiej współpracy w dziedzinie komunikacji w świetle historycznym*; doc. dr Jerzy Got-Spiegel (UJ) omówił *Przemiany polsko-austriackich stosunków teatralnych do 1918 r.*; ostatnim referatem pierwszego dnia sympozjum (20 maja) było wystąpienie prof. dr Tomasza Weissa (UJ) na temat: *Tadeusz Rittner a modernizm austriacki*.

Przewodnictwo obrad drugiego dnia sympozjum objął prof. dr Josef Hamm, przewodniczący delegacji Uniwersytetu Wiedeńskiego. Wygłoszono pięć następujących referatów i komunikatów naukowych: dr Władysław Kucharski (Centrum Polonijne Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin) przedstawił *Związek Polaków „Strzecha” w Austrii na tle działalności społeczno-kulturalnej Polonii austriackiej*; mgr Zbigniew Tomkowski (Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”, Warszawa) nakreślił *Działalność polskich stowarzyszeń akademickich w Austrii w końcu XIX i na początku XX wieku*; doc. dr Stanisław Brzozowski (Zakład Historii Nauki i Techniki PAN, Kraków) omówił *Studia Polaków w Wiedniu*; dr Hans Bisans (Uniwersytet Wiedeński) scharakteryzował *Działalność polskich artystów w wiedeńskich stowarzyszeniach*; ostatni referat drugiego dnia sympozjum przedstawiła dr Irena Paczyńska (UJ), kreśląc *Dzieje czasopiśmiennictwa polskiego w Austrii*. Problematykę zawartą w referatach i komunikatach naukowych uzupełniła i rozszerzyła dyskusja, w której głos zabrali: prof. dr Karol Estreicher, mówił na temat polsko-austriackich związków w sztuce; prof. dr Janina Bieniarzówna (Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Kraków) przedstawiła studia Polaków w Akademii Górniczej w Leoben na przełomie XIX i XX w.; Hertha Czedekowska (Wiedeń) scharakteryzowała działalność artystyczną męża, artyście malarza Bolesława Czedekowskiego; Jacek Łukaszczuk (Wiedeń) omówił związki Fryderyka Chopina z Wiedniem; inż. Marian Jurek (Wiedeń) mówił o aktualnych problemach Związku Polaków „Strzecha” w Austrii; mgr Adam Konieczny (Zakład

Badań nad Polonią Zagraniczną PAN, Poznań) nakreślił zarys dziejów Towarzystwa „Biblioteka Polska” w Wiedniu.

W trzecim dniu obrad, którym przed południem przewodniczył prof. dr Stanisław Turski, prezes Towarzystwa Polsko-Austriackiego, wygłoszono cztery referaty: doc. dr Andrzej Pilch (UJ) przedstawił, opracowany wspólnie z prof. dr Józefem Buszko, referat pt. *Udział Polaków i Polonii w życiu politycznym i gospodarczym Austrii w XIX i XX wieku*; prof. dr Marian Zgórnjak omówił *Udział Polaków w armii monarchii habsburskiej*; prof. dr Stanisław Grodziski (UJ) mówił o *Polakach w centralnych organach austriackiej administracji i wymiarze sprawiedliwości*; następnie dr Adolf Donath (Towarzystwo Polsko-Austriackie, Warszawa) przedstawił *Osiągnięcia Towarzystwa Polsko-Austriackiego w dziedzinie zbliżenia między narodem polskim i austriackim w minionym szesnastolecu*. W dyskusji zabrała m. in. głos prof. dr Gerda Leber-Hagenau (Wiedeń), mówiąc o polskiej literaturze i teatrze polskim na terenie Austrii po II wojnie światowej.

W popołudniowej sesji, odbywającej się w auli Collegium Maius UJ, przewodnictwo obrad objął mgr Zbigniew Tomkowski, zastępca sekretarza generalnego Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”. Wygłoszone zostały dwa referaty: gen. prof. dr Stanisław Okęcki omówił *Udział Austriaków w polskim ruchu oporu, oraz Polaków w austriackim ruchu oporu w czasie II wojny światowej* a mgr Barbara Jarosz przedstawiła *Martyrologię więźniów austriackich w hitlerowskich obozach koncentracyjnych oraz ich udział w ruchu oporu*. Odczytany został — jako głos w dyskusji — referat prof. dr Krzysztofa Dunin-Wąsowicza na temat *Austriacy w hitlerowskich obozach koncentracyjnych*. Nie wygłoszono trzech referatów, przewidzianych programem sympozjum; zostały one jednak włączone do protokołu: prof. dr Stanisława Hafnera, *Polacy-emigranci w Grazu w pierwszej połowie XIX wieku*; Ernsta Tocha, *Współpraca Polaków i Austriaków w ruchu oporu w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu*; oraz Hansa Marsalka, *Polsko-austriacka współpraca w ruchu oporu w Mauthausen*.

Na uroczyste zamknięcie sympozjum przybył, bawiący w Polsce z oficjalną wizytą, prezydent Austrii dr Rudolf Kirchschläger, w towarzystwie polskiego ministra spraw zagranicznych Stefana Olszowskiego. Po powitaniu gości przez rektora UJ prof. dr Mieczysława Karasia, zabrał głos prezydent Austrii, który stwierdził, że czuje się zaszczycony możliwością uczestniczenia w sympozjum. Pozwoliło ono po raz pierwszy szeroko omówić i przedstawić wzajemne kontakty Polski i Austrii. Prezydent wyraził przekonanie, że sympozjum jeszcze bardziej zacieśni tradycyjnie już przyjazne stosunki obu narodów. Następnie głos zabrał rektor UJ prof. dr Mieczysław Karaś. Podziękował on Dostojnemu Gościowi za przybycie i podsumował trzydniowe obrady sympozjum, podkreślając ich doniosłe znaczenie dla nauki Polski i Austrii.

Adam Konieczny

KRONIKA ZAKŁADU BADAŃ NAD POLONIĄ ZAGRANICZNĄ PAN W POZNANIU

I. Problematyka ogólna

Niniejsza kronika obejmuje okres od 1 stycznia 1974 do 30 września 1975 r. Był to ważny etap w rozwoju Zakładu, w którym dalszemu sprecyzowaniu uległa problematyka badawcza. Podjęto dyskusje i pierwsze badania nad zagadnieniem więzi